

Nr 32.

Av herr **Klefbeck**, om uppdragande åt försvarskommissionen att utarbета förslag till ett fullständigt nytt tjänstgöringsreglemente för de värnpliktigas övningar.

Det äntligen avslutade, fruktansvärda världskriget har bland andra lärdomar även givit den, att en omläggning av det s. k. försvarsväsendet är nödvändig. Ty icke har det skänkt den nationella trygghet, som man hade hoppats det skulle göra. Icke heller har det gagn, som det möjligen lämnat, stått i någon rimlig proportion till storleken av de personliga och materiella uppoffringar, varmed det varit förbundet. Det har också blivit klart, att en gränslös misshushållning med mänsklig arbetskraft ägt rum, såsom visat sig icke minst i fråga om övningstidens användning. Och den anda, som besjälade hela tjänstgöringen, var även från försvarssynpunkt nästan den tänkbarast sämsta. Följden blev olust i leden, ständigt ökade vakanser och brinnande antimilitarism.

Övningstidens förkortning har nu blivit ett av de främsta önskemålen på detta område. Men då man från militära myndigheter begärt yttrande över, huru man även med en förkortad övningstid skulle kunna ernå det ur utbildningssynpunkt mest önskvärda resultat, har svaret merendels blivit, att en minskning är omöjlig. Skall det vara någon förändring, så skall det vara en ökning av övningstiden. Och dock har vårt utrikespolitiska läge genom de ändrade förhållandena i vårt östra grannland blivit ett helt annat än förr. För att icke tala om, att man fått bevittna, huru arméer, som kastats fram till fronten efter relativt kort övningstid, segrat över världens främsta militärstat.

Av de värnpliktigas egna framställningar får man också det intrycket, att övningstiden ofta varit använd på ett sådant sätt, att en avkortning mycket väl skulle kunna ske, utan att resultatet vad utbildning beträffar

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 3 saml. 18 häft. (Nr 32—34.)

i något avseende skulle riskeras. Även om man medger, att de värnpliktigas framställning stundom kan vara överdriven, torde det dock vara av mycket stor betydelse för frågans bedömande, att årligen skaror av dem, och det de mest tänkande och insiktsfulla, med rörande endräkt avge precis samma vittnesbörd. Ett studium av de s. k. dagövningarna vid de olika regementena styrker också ens uppfattning om att en förkortning mycket väl skulle kunna genomföras.

Men skall med en kortare tjänstgöringstid ett gott övningsresultat vinnas, blir det nödvändigt, att hela reglementet för övningstidens användning fullständigt omlägges. Från övningarna måste utmönstras allt vad paradexercis, drill o. d. heter. Allt arbete måste i stället inriktas på sådant, som har direkt betydelse för själva försvaret. I hela systemet måste också in en fullständigt ny anda.

Från militärt håll har alltid gjorts gällande, att den s. k. drillen vore nödvändig för disciplinens skull. Manskaper skulle utbildas till marionetter, som i farans stund rent automatiskt fullgjorde givna befallningar. Kriget har nu visat, att den disciplinen icke höll längre än medgången varade. När motgångarna kommo och förhoppningarna om seger måste gravläggas, då brast den. Den disciplin åter, som var grundad på samhörighet mellan manskaper och befäl, på förtroende till befälet och på befälets kamratliga behandling av truppen, den höll provet till och med i månaders och års fruktansvärda påfrestning.

Under en övningstid, som nedsatts till det endast nödvändiga, får därför icke ägnas en timma åt övningar, som endast syfta till drill. För varje handgrepp skall endast meddelas undervisning om, huru detsamma mest praktiskt utföres. Ingen uppmärksamhet får fästas vid sträckningen av fingrar eller armar, klackarnas hopslagning, stram giv-akt ställning o. d. Ej heller till att rörelsen utföres blixtnabbt eller av alla på samma ögonblick. Intet uppreparande av övningar för att vinna färdighet i något av dessa avseenden. Ingen kitslig granskning vid varje uppställning om varje knapp är knäppt eller vid avlämning om trupplinjen är snörrät. Ingen övning i hälsning, utan endast en tillsägelse, att värnpliktig och befäl hälsa varandra genom att föra högra handen till mössan. Överhuvud bort med alla dessa själlösa former, som lämna så rikligt tillfälle till kitslighet och översitteri, till stukande av mänskliga känslor m. m., men som i stället skapa olust för det hela, trots och gensträvighet och förstöra hela andan i truppen.

I stället ville jag ha in en anda av kamratlig förtrolighet, i vilken

befälet tar vård om sin trupp, intresserar sig individuellt för densamma, lär den förstå de förekommande övningarnas betydelse, med ett ord möter den som en äldre, på det ifrågavarande området kunnigare kamrat. En anda, i vilken manskapet kan fatta förtroende för och se upp till sitt befäl, möta honom som en förstående äldre vän, hos honom hämta upplysning och råd, giva och taga tjänster o. s. v.

Mötet mellan de olika parterna skulle då icke längre präglas av detta uppflygande i giv-akt ställning, där mannen i ledet icke får tala, icke ens utan tillåtelse avge förklaring eller försvara sig, utan av inbördes förståelse, sympati och samhörighet. En sådan trupp skulle bli stark. De många så ofta påtalade vakanserna skulle säkerligen komma att höra till de förgångna tiderna.

För att möjliggöra övningstidens förkortning är det dock ingalunda tillräckligt att ur övningarna utmönstras allt som sammanhänger med drillen. Lika fullständigt måste avskaffas allt som syftar till parad och som från försvarssynpunkt är mindervärdigt; det överdrivna putsandet, den starka hänsynen till det glänsande uppträdandet, defileringen, den noggranna marschen, alla de petiga detaljerna i exercis, det oändliga ryktandet av hästarna och tvättandet av vagnshjulen m. m.

En betydlig inskränkning av marscherna bör också genomföras. Väl vet jag, att en trupps stridsduglighet är i mycket hög grad beroende av dess marschförmåga. Marscher böra därför övas före varje större manöver. Därvid bör dock iakttagas, att icke tyngre packning föreskrives än som är absolut nödvändig. Och så långt ske kan, skall officerens packning vara av samma tyngd som den värnpliktiges. Men marscher böra aldrig företagas för marschernas egen skull. Såsom varje idrottsman erfarit, kan man icke bevara sin träning från det ena året till det andra. Det gagn man har för ett kommande år av den marschduglighet, som man uppnått under ett föregående, är mycket minimalt. Längre marscher böra därför icke få förekomma annat än före en förestående fälttjänstövning.

Om övningstidens användning omlägges i den riktning, som här ovan av mig skisserats, hoppas jag, att det ej skall möta några synnerliga svårigheter att få densamma avsevärt förkortad, utan att truppens stridsduglighet i något avseende minskas. Jag hoppas också, att det skall bli möjligt att bestämma ungefär lika lång övningstid för de olika vapenslagen. Och detta även för studenterna, vilka nu i månader sysselsätts med saker, som de redan i skolan inhämtat. Utan att i denna motion vilja därom göra något yrkande, måste jag dock framhålla såsom min me-

ning, att det var ett av de ödesdigraste misstagen med 1914 års härordning, att den föreskrev så fruktansvärt lång övningstid för studenterna. Endast med de oerhördaste uppoffringar är det numera en student möjligt att inhämta erforderliga kunskaper. Men till dessa bördor, framkallade av höga fordringar och en pressande dyrtid, kommer sedan den för hela deras framtid förspillda värnpliktstiden med sina 500 dygn. Bli det icke möjligt att utbilda studenterna till underbefäl under en övningstid, som icke överstiger övriga värnpliktigas, så måste en annan lösning av underbefälsfrågan sökas.

På grund av vad jag anfört, hemställer jag,

att riksdagen måtte i underdånighet hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes giva den sittande försvarskommissionen i uppdrag att för åstadkommande av en väsentlig avkortning i övningstidens längd och för vinnande av en helt ny anda i hela försvarsväsendet utarbета ett fullständigt nytt tjänstgöringsreglemente.

Stockholm den 20 januari 1920.

Ernst Klefbeck.
